ב: מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

ועוד האמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך בו'. השתא סלקא דעתך דמנגלף מיירי בפתוחות ותימה דגמסכת שבת פרק הנועה (דף קד. ושם) משמע מיפכא מדקאמר התם כשלמא פתוח סתום עילויי עליוה דאמר רב חסדא כו' אלא סתום ועשאו פתוח גרועי גרעיה דא"ל ירמיה מנגלפ"ך [לופים אמרוס] אלמא מנגלפ"ך אירי בפתוחות ואור"י דגמ' [דשבת] מסיק ליה וקתני דידע מתחילה מילתיה דרב חסדא וגם אירי ליה מעיקרא בפתוחות הולרך להעמיד מנגלפ"ך בפתוחות ולא תקשה דרב חסדא והכא ה"ק ותסברא והכתיב אלה המלות והך קושיא איתותב בין בפתוחות בין בסתומות ועוד אמ"ל דבסתומות אירי [1] אכמי תקשה והאמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך וכו' וכן פיר"ת וז"ל שהגיה בספר היסר מנגלפ"ך לופים אמרוס כמו קול לופיך (ישעיה נב) גבילים. לופים מהר אפריים (שמואל ב ח) [2]ממתחים גבילים [3](מלופים) שעמדו להם לישראל והיו לופים הללו לאחר שסרף אמון את התורה ומשוס לשון נופל על הלשון נקרא מנגלפ"ך בלשון לופיך ותסברא והכתיב אלה המלות ועוד והאמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך שבלומות וכו' ומשני אין מהוי הוי ולא קשיא מידי דרבי ירמיה מוקי לה בסתומות וכי מעי במגילה פריך מהא דרב חסדא דהכי אומרים זיל הכא קא מדמי ליה מגלה המלות גמי פריך ומשני שפיר ומתוך הסוגיא דמגילה ושבת מוכח תרוייהו ורבי ירמיה קאמר מנגלפ"ך לופים אמרוס אפתוחות ואסתומות

וכדמסיק הש"ס [4]:

מבטלין

מוקים לה לברייתא כר' יוסי בר יהודה ומי אמר ר"י בזמן הזה הואיל ומסתכלין בה אין קורין אותה אלא בזמנה ורמינהי [5]א"ר יהודה [6]אימתי מקום שנכנסין בשני ובחמישי אבל מקום שאין נכנסין בשני ובחמישי אין קורין אותה אלא בזמנה מקום שנכנסין בשני ובחמישי מיהא קרינן ואפילו בזמן הזה ומוקים לה לברייתא כרבי יוסי בר יהודה ומשום דקשיא ליה דרבי יהודה אדר' יהודה מוקים לה לברייתא כרבי יוסי בר יהודה רב אשי שמיע ליה דאיכא דתני לה כרבי יהודה ואיכא דתני לה כרבי יוסי בר יהודה ומדקשיא ליה דרבי יהודה אדרבי יהודה אמר מאן דתני לה כרבי יהודה לאו דווקא מאן דתני לה כרבי יוסי בר יהודה דווקא: כרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר וכו': מנהני מילי אמר [7]רבא דאמר קרא [8]על כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות וגו' מדפרזים בארבעה עשר מוקפין בחמשה עשר ואימא פרזים בארבעה עשר מוקפין כלל כלל לא ולאו ישראל נינהו ועוד מהודו ועד כוש כתיב ואימא פרזים בארביסר מוקפין בארביסר ובחמיסר כדכתיב [2]להיות עושים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום חמשה עשר [בו] בכל שנה אי הוה כתב את יום ארבעה עשר וחמשה עשר כדקאמרת השתא דכתיב את יום ארבעה עשר ואת יום חמשה עשר אתא [9]את ופסיק הני בארבעה עשר והני בחמשה עשר ואימא בארביסר מוקפין אי בעו בארביסר אי בעו בחמיסר אמר קרא [3]בזמניהם זמנו של זה לא זמנו של זה ואימא בתליסר כשושן אשכחן עשייה זכירה מנלן אמר קרא [10]והימים האלה נזכרים ונעשים איתקש זכירה לעשייה מתני' דלא כי האי תנא דתניא [11]רבי יהושע בן קרחה אומר כרכין המוקפין חומה מימות אחשורוש קורין בחמשה עשר מ"ט דרבי יהושע בן קרחה כי שושן [2]מה שושן מוקפת חומה מימות אחשורוש וקורין בחמשה עשר אף כל שמוקפת חומה מימות אחשורוש קורין בחמשה עשר ותנא דידן מ"ט יליף פרזי פרזי כתיב הכא [12]על כן היהודים הפרזים וכתיב התם [5]לבד מערי הפרזי הרבה מאד מה להלן [א] מוקפת חומה מימות יהושע בן נון אף כאן [ב] מוקפת חומה מימות יהושע בן נון בשלמא רבי יהושע בן קרחה לא אמר כתנא דידן דלית ליה פרזי פרזי אלא תנא דידן מ"ט לא אמר כר' יהושע בן קרחה מ"ט דהא אית ליה פרזי פרזי הכי קאמר אלא שושן [13] דעבד' כמאן לא כפרזים ולא כמוקפין אמר רבא ואמרי לה כדי [2]שאני שושן הואיל ונעשה בה נס בשלמא לתנא דידן היינו דכתיב [14]מדינה ומדינה ועיר ועיר מדינה ומדינה לחלק בין מוקפין חומה מימות יהושע בן נון למוקפת חומה מימות אחשורוש עיר ועיר נמי לחלק בין שושן לשאר עיירות אלא לרבי יהושע בן קרחה בשלמא מדינה ומדינה לחלק בין שושן לשאר עיירות אלא עיר ועיר למאי אתא אמר לך רבי יהושע בן קרחה ולתנא דידן מי ניחא כיון דאית ליה פרזי פרזי מדינה ומדינה למה לי אלא קרא לדרשה הוא דאתא וכדרבי יהושע בן לוי הוא דאתא דאמר רבי יהושע בן לוי [15]כרך וכל הסמוך לו וכל הנראה עמו נידון ככרך עד כמה אמר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא [16]כמחמתן לטבריא מיל [17]ולימא מיל הא קא משמע לן דשיעורא דמיל כמה הוי כמחמתן לטבריא [18]ואמר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא מנצפ"ך צופים אמרום ותסברא והכתיב [4]אלה המצות [19]שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה ועוד האמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך שבלוחות

בנס

תומה מימות אחשורוש נשאין מוקפין מימות אחשורוש: עיר ועיר למאי. הרי כל הפרזים שוין וכל המוקפין שוין ואין מילוק בין עיר ועיר: **וכדר' יהושע כן לוי.** ונתלוק לא איירי כלל אלא ה"ק כל עיר ועיר הסמוך למדינה שתהא כמותה: **נידון ככרך.** וקורין בט"ו. הסמוך אע"ג שאינו גדולה גדולה אע"פ שאינו סמוך הכי מפרש לקמן [20]: **עד כמה.** משיב לה סמוך: **מנצפ"ך.** כפל אותיות: **לופים אמרוס.** נביאי הדורות:

מקדימים: **מקום שנכנסים כו'.** במקום שבת אין קנוע והכפרים נכנסים שם ליום הדין כשיב הרינ: **אכל מקום שאין נכנסין.** דהך הקדמה לאו קולא היא לכפרים אין קורין אותה אלא בזמנה: **משום דקשיא ליה כו'.** בתמיה: **כפרזים.** עיר שאין לה חומה ומתוך כך ישיבתה עפוף ופרוז ומרוחקין משכונה לשכונה: **מוקפין כמ"ו.** שהרי שני ימים כתובין שם ומדקבע י"ד לפרזים שדייה ט"ו למוקפין: **כלל כלל לא.** וחמשה עשר דכתיב במגילה שדייה לשושן כדרך שנתנו בו בשעת הנס: **מסודו ועד כוש כתיב.** שקיבלו עליהם פורים דכתיב וישלח ספרים בכל מדינות המלך אחשורוש וגו' לקיים עליהם [21]. ואע"ג דלא כתב הודו וכוש בהאי קרא כיון דכתיב בכל מדינות המלך אחשורוש הרי מהודו ועד כוש: **דכתיב להיות עושים.** משקנא דקושיא היא ולא מירוצא הוא: **ואימא פרזים כי"ד.** דהא קבעינהו קרא אבל מוקפין דלא קבעינהו קרא אי בעו בתרביסר ליקרו אי בעו בחמיסר ליקרו: **ואימא מוקפין כי"ג.** וקרא דכתיב בחמשה עשר לשושן הוא דקבע כדרך שעשו בט"ו בשנה ראשונה: ומשני **כשושן.** כיון דלא רמז לך הכתוב זמן המוקפין אימת הוא ואשכחן שושן שעשו בט"ו מסתברא שאותו היום שייר למוקפין: **אשכחן עשייה.** דמשתה ויום טוב שתהא לפרזים כי"ד ומוקפין בט"ו: **זכירה.** קריאת המגילה: **מנלן.** שנקבע להם זמן לפרזים בארבעה עשר הא בהאי קרא דעל כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות עושים את יום ארבעה עשר וגו' [7] עשייה הוא דכתיבא: **איתקש זכירה לעשייה.** הלכך זמן אחד להם: **וכתיב התם.** בגיאת הארץ בימי משה ויהושע לבד מערי הפרזי הרבה מאד: **מה להלן מימות יהושע.** ולא גרסינן מה להלן מוקפין חומה מימות יהושע דהא פרזים לאו מוקפין חומה נינהו: **אף כאן מימות יהושע.** אף פרזים האמור כאן במעשה המן בפרזי דייהושע קאמר ואע"ג דלאחר כן נעשה מוקף הוי פרזים לענין מגילה: **פרזי פרזי.** לא גמיר גזירה שוה מרבים ואין אדם דן גזירה שוה מעצמו אלא אם כן קיבלה מרבו: **הכי קאמר אלא שושן דעבדה כמאן.** אי יליפינן הך גזירה שוה היאך עשו אומן שבשושן בט"ו הא פרזי הוא ולא ידענינן בה שהוקפה מימות יהושע: **הואיל ונעשה בה נס.** שניתן להם גם מתר לעשות בדת היום להרוג בשונאיהם שני ימים על כרחן לא נתו עד ט"ו וכן קבעוה לדורות: **מדינה ומדינה עיר ועיר.** גבי זכירה ועשייה כתיב והימים האלה נזכרים ונעשים וגו' משמע מדינה ומדינה כמנהגה ועיר ועיר כמנהגה למדנו שיש מנהג חלוק במדינות ומנהג חלוק בעיירות לחלק בין שושן לשאר עיירות ואע"פ שאף היא בכלל פרזים הוקבעה בט"ו: הכי גרסינן **אלא לר' יהושע כן קרחה בשלמא מדינה ומדינה לחלק בין מוקפין** תומה מימות אחשורוש לשאין מוקפין מימות אחשורוש: **עיר ועיר למאי.** הרי כל הפרזים שוין ואין מילוק בין עיר ועיר: **וכדר' יהושע כן לוי.** ונתלוק לא איירי כלל אלא ה"ק כל עיר ועיר הסמוך למדינה שתהא כמותה: **נידון ככרך.** וקורין בט"ו. הסמוך אע"ג שאינו גדולה גדולה אע"פ שאינו סמוך הכי מפרש לקמן [20]: **עד כמה.** משיב לה סמוך: **מנצפ"ך.** כפל אותיות: **לופים אמרוס.** נביאי הדורות:

עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פ"ג מהלכות מגילה הלכה ו:
ז ב ג ד ה מיי' שם הלכה ד ה ו סמג עשין ד טור"ע א"ח סי' תרפא סעיף ב:

רבינו חננאל

ב אשי קשיא ליה מי אמר ר' יהודה בזמן הזה הואיל ומסתכלין בה אין קורין אותה אלא בזמנה. והא]אמר ר' יהודה אימתי מקום שנכנסין בשני בחמישי. אבל מקום שאין נכנסין אין קורין אותה אלא בזמנה. מקום שנכנסין בשני ובחמישי היא קרינן בי"א [בי"ב] ר"ג ואפילו בזמן הזה. שמיע ליה לרב אשי איכא מאן דתני לה ברייתא כר' יוסי בר' יהודה. ל) דווקא הוא. דלא יקשי לך דר' יהודה דר' יהודה. [אשקא] רבין המוקפין חומה מימות יהושע בן נון ורין בט"ו. ואוקימנא בגמרי) (דגמרינן) פרזים בן פרזים). כתיב הכא על כן היהודים הפרזים הישבים בערי הפרזות עושים את יום ארבעה עשר. וכתיב שם לבד מערי הפרזי. ה להלן דכתיב הפרזי ו ערי להני פרזי ומוקפות מימות דבהדיהן מימות ושע בן נון. כי (נהר) כן קורין בט"ו. ואימא קפין חומה קורין בי"ד ו ט"ו. ופרקינן אי הוה ביב את יום ארבעה עשר וחמשה עשר, כדקא אמרת, השתא דכתיב את ארבעה עשר ואת חמשה עשר, שמענן דרי בי"ד והני בט"ו, ת מאן דעביד שני ים אלא כל מקום קום יומו יום אחר. ב ליכא למימר דמוקפין בעו בי"ד אי בעו ר"ו, דהא פרשינן לעיל כתיב זמניהם דייקינן ל חד בזמנו וזמנו של זה לא זמנו של זה, מר אין הפרזין קורין ר"ו ולא המוקפין קורין ד. ואימא בשלשה ע"ה, כלומר מוקפין אי ו בט"ו אי בעו בי"ג. וכ יקינן בשושן, מה שושן א"ג דלא מוקפת חומה מ זות יהושע בן נון ה"ז מיהא כיון דהיא מוקפת חומה קרו בט"ו, אן כל שהיא מוקפת תו זה קרו בט"ו. ואיתקש זכ ה לעשייה, דכתיב הו מים האלה נזכרים ונ שים. מתניתין דלא כו יהושע בן קרחה דר' מוקפין חומה מימות אר שורוש קורין בחמשה עש"ר, כשושן. ותנא דידן אמ' שאני שושן דאע"ג דל ו מוקפת חומה מימות יה שע בן נון היא, הואיל ונ שה בה נס לפיכך קראו בט"ו. ואקשינן בשלמא לה א דידן כתיב מדינה ומ ינה עיר ועיר, מדינה ומ ינה לחלק דאע"ג דת ויהו מוקפות חומה אינ ון], המוקפות חומה מימות יהושע בן נון קר בט"ו והמוקפות אחרי כן קרו בי"ד. עיר ועיר נמי לחלק בין שושן לש ר עיירות. דשושן בט ו ושאר עיירות בי"ד. אל לר' יהושע בן קרחה

מסורת הש"ס

ל) [נקמן ד: ה.], כ) [נ"י פ"ק דכ], ג) [כ"ק פס: פ"ז נב.], ד) [תוספתא פ"ג ו וסס מ' רבי יהודה כ"ק], ה) [נקמן נ:], ו) [ספרים מו.], ז) [שבת קד.], ח) [יומא פ. תמורה טו.], ט) [מסכת טו], י) [שם], כ) [דף נ:], ל) פ"ש נמי, מ) [נקמן יד.], נ) [נ"ל לופים], ס) [וע' תוספת שבת קד. ד"ה נרגיע].

תורה אור השלם

1. על כן היהודים הפרזים הישבים בערי הפרזות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשתה ויום טוב ומשלוח מנות איש לרעהו: אסתר ט יט
2. לקים עליהם להיות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום חמשה עשר בו בכל שנה ושנה: אסתר ט כא
3. לקים את ימי הפרים האלה בזמניהם כאשר קים עליהם מרדכי היהודי ואסתר המלכה וכאשר קימו על נפשם ועל זרעם דברי הצמות ועקתם: אסתר ט לא
4. והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם: אסתר ט כח
5. כל אלה ערים בצרות חומה גבהה דלתים ובריח לבד מערי הפרזי הרבה מאד: דברים ג ה
6. אלה המצות אשר צוה יי את משה אל בני ישראל בהר סיני: ויקרא כז לד

הגהות הגר"א

[א] [ב] גמ' (מוקפת חומה) תפ"מ (וכן מחקו רש"י): [ג] שם דעבדה רשום קו עליו למחקו:

רבינו חננאל (המשך)

עיר ועיר למה לי. ואפרינן ולתנא דידן כיון דגמר פרזים פרזים כדאמרנן, מדינה ומדינה תוב למה ליה. אלא לכוליה עלמא קרא יתירה הוא, שמע מינה ל) מדינה וכל הסמוך למדינה כמדינה היא, וכן עיר ועיר. וכר' יהושע בן לוי דאמר ר' יהושע בן לוי כרך וכל הסמוך לו וכל הנראה עמו נידון ככרך. וכמה הוא מחוץ לכרך הסמוך לו שיחשב כמו כרך. ואוקימנא מיל. כמחמתן לטבריא. וזה שיעור המיל. אמר ר' ירמיה ואיתימא ר' חייא בר אבא מנצפ"ך צופים אמרום. כלומר תוכחות הללו חכמים תיקנום. ואקשינן (ז)אלה המצות. שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה.

ל) נלקח בחסר ויל"ל ומקקשיל ליה דרבי אמרי אמר מתן דמי לה כר"י כר"י דוקא ובכ'.

ל) נלקח דל"ל אלא נאמר מדינה ומדינה יאמרינן לכל הסמוך וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com